

Gulen kommune
Eivindvikvegen 1119
5966 EIVINDVIK

Saksbehandlar, innvalstelefon
Kåre Træen, 5764 3004

Gulen kommune – budsjett 2020 og økonomiplan 2020 – 2023

Gulen kommunestyre har i møtet 17.12.2019, sak 142/19, handsama og vedteke budsjett 2020 og økonomiplan for 2020 – 2023. Fylkesmannen har motteke saksdokumenta til orientering.

Kommunen er ikkje under statleg kontroll og godkjenning. Budsjett og økonomiplan er difor ikkje kontrollert etter kommunelova § 28-1 (Robek-registrerte kommunar). For alle kommunar kontrollerer Fylkesmannen at budsjett og økonomiplan er i balanse, og at det ikkje er budsjettert med uspesifiserte innsparingar. Dette brevet er ei tilbakemelding om korleis Fylkesmannen vurderer kommunens økonomi og utviklinga slik ho er planlagt i budsjett og økonomiplan. Der det er manglar etter forskrift om budsjett og økonomiplan, har vi påpeika dette og bede kommunen følgje opp.

Som følgje av koronautbrotet får kommunane utfordringar med økonomien. Våre vurderingar er gjorde med grunnlag i kommunens opphavlege budsjett og økonomiplan, og vi vil følgje konsekvensane av koronautbrotet særskilt opp i samband med statlege tiltak som blir sett i verk.

Oppsummering:

Gulen kommune har høge inntekter, også etter at det blir korrigert for utgiftsbehovet til kommunale tenester. Men kommunen budsjetterer likevel over tid med gjennomsnittlege netto driftsresultat rundt null. Sjølv om kommunen i dag har høge frie fond, meiner Fylkesmannen at kommunen må ha ei målsetjing om å oppnå eit netto driftsresultat som over tid ligg på nivået til TBUs¹ tilrådde norm på 1,75 prosent. Dette resultatet må til for å ta vare på kommunen sin formue, oppretthalde ein driftsmargin/reserve og setje av midlar til investeringar.

Kommunestyret skal følgje kravet i kommunelova om realisme i budsjett og økonomiplan. I dette ligg det òg at kommunen følgjer eit forsiktighetsprinsipp i budsjettering av inntekter, og ikkje budsjetterer desse for høgt. Særleg gjeld dette inntekter som kan vurderast som usikre, t.d. der det ikkje ligg føre ekstern dokumentasjon når dei blir vedtekne i budsjett og økonomiplan. For Gulen gjeld dette først og fremst inntekter frå havbruksfondet.

¹ Teknisk berekningsutval for kommunal og fylkeskommunal økonomi

Kommunen har ei lånegjeld samanlikna med driftsinntektene som ligg under landsgjennomsnittet. Etter budsjetterte investeringar og planlagt finansiering av desse, vil lånegjelda auke i økonomiplanperioden. Kommunestyret må årleg vurdere utviklinga med grunnlag i samansettinga av gjelda og renterisiko opp mot kommunens finansielle måltal (handlingsreglar) for langsiktig gjeld.

Kommunelov med forskrift for økonomiforvaltninga

Vi viser til vårt brev av 07.11.2019 om handsaming og innsending av budsjett og økonomiplan til Fylkesmannen. I brevet er det omtalt at budsjett 2020 og økonomiplan 2020 – 2023 skal vere utarbeidd, vedteke og oppsett etter ny kommunelov med tilhøyrande forskrift for økonomiforvaltninga. I forskrifta for økonomiplan og årsbudsjett er det m.a. krav om følgjande nye økonomiske oversikter:

- løyvingsoversikter drift etter forskrifta § 5-4
- løyvingsoversikter investeringar etter forskrifta § 5-5
- økonomisk oversikt drift etter art, jf. forskrifta § 5-6
- oversikt over den årlege utviklinga i gjeld og andre vesentlege langsiktige forpliktingar i planperioden, jf. forskrifta § 5-7.

Gulen kommune har utarbeidd økonomiske oversikter etter ny lov og forskrift, men utviklinga i gjeld og andre vesentlege langsiktige forpliktingar må vere tydelegare vist og omtalt.

Etter kommunelova § 14-2 bokstav c skal kommunestyret sjølv vedta finansielle måltal (handlingsreglar) for utvikling kommunens økonomi. Finansielle måltal skal brukast i planlegging og styring, som grunnlag for å ta i vare den økonomiske handleevna over tid. Kommunestyret har vedteke følgjande handlingsreglar/finansielle måltal i økonomiplanperioden:

- netto driftsresultat på gjennomsnittleg 0 prosent av driftsinntektene
- gjeldsgrad (netto lånegjeld i % av driftsinntektene) på maksimalt 90 prosent
- disposisjonsfond på minst 20 prosent av driftsinntektene.

Budsjett 2020

Kommunen budsjetterer med eit netto driftsresultat på 6,1 mill. kroner, som utgjer 2 prosent av driftsinntektene. Resultatet er avsett til disposisjonsfondet, og etter at det er budsjettert med bruk av bundne driftsfond på 0,3 mill. kroner til finansiering av utgifter i drifta, blir sum avsetjing til disposisjonsfondet 6,4 mill. kroner. Etter Kostra-tal² for 2019 har kommunen 75 mill. kroner i disposisjonsfond. I tillegg har kommunen etter 2019 eit resultat (meir-/mindreforbruk) på 4 mill. kroner.³ Fri eigenkapital drift i prosent av driftsinntekter er etter dette 25,2 prosent. Gjennomsnittet for alle kommunane i landet (eks. Oslo) er 12 prosent.

Skatteinntekter og rammetilskot er budsjetterte med 178,3 mill. kroner. Utvikling av folketalet samanlikna med landet har stor betydning for kommunens frie inntekter. For Gulen vart folketalet i 2019 redusert med 25 personar, som utgjer – 1,1 prosent. Veksten for heile landet var 0,7 prosent. KS sin prognosemodell etter oppdaterte folketal per 1. januar, viser ein prognose på 178 mill. kroner.

Av andre sentrale inntekter for kommunen er det budsjettert med 21 mill. kroner i inntekter frå Havbruksfondet, 22,8 mill. i eigedomsskatt, 4 mill. i kompensasjon for deponering av NORM-avfall

² og ³ Kostra-konserntal 2019

(lånradioaktiv avfall) i Sløvåg, 2 mill. i utbytte frå kraftverksemder og 1,2 mill. i gevinst frå sal av konsesjonskraft.

Kommunen budsjetterer med investeringar i anleggsmidlar på 32,1 mill. kroner. Av dette er 8 mill. kroner i vassverk, der drift- og kapitalutgifter kan dekkjast inn gjennom brukarbetaling (sjølvfinansierande). Investeringane er finansierte med nye låneopptak på 26,7 mill. kroner, momskompensasjon 4,8 mill. og disposisjonsfond 1,1 mill. kroner. Etter Kostra-tal⁴ for 2019 har Gulen 178 mill. kroner i langsiktig gjeld (eks. pensjonsforpliktingar), som utgjer 57 prosent av driftsinntektene. Gjennomsnittet for landet (eks. Oslo) er 111 prosent.

Økonomiplan 2020 – 2023

Det er i perioden 2021 – 2023 budsjettert med store variasjonar i netto driftsresultat, frå – 2,9 prosent i 2021, til + 3,1 % i 2022 og eit negativt resultat på – 3,3 prosent i 2023. Dette er forklart med svingingar i inntekter frå Havbruksfondet, 21 mill. kroner i 2020 og 2022 og 4 mill. i 2021 og 2023. For heile økonomiplanperioden gjev dette eit netto driftsresultat tilnærma lik 0, med sum bruk av disposisjonsfondet på 1,1 mill. kroner. Skatt og rammetilskot er budsjettert på same nivå som for 2020, medan inntekter frå eigedomsskatt er redusert med ein mill. kroner frå 2021.

I perioden 2021 – 2023 planlegg kommunen investeringar i anleggsmidlar på 139 mill. kroner. Den største investeringa er nytt symjeanlegg, budsjettert til 79 mill. kroner i 2022 og 2023. Samla er investeringane finansierte med låneopptak på 73 mill. kroner, og resten med momskompensasjon og tilskot. Dette betyr at lånegjelda aukar til over 200 mill. kroner i økonomiplanperioden.

Fylkesmannens vurderingar

Samanlikna med eit gjennomsnitt for kommunane i landet har Gulen høge inntekter. Dette gjeld også etter at det vert korrigert for utgiftsbehovet til kommunale tenester, som då viser at kommunen har frie inntekter (inkl. eigedomsskatt, konsesjonskraft-/heimfallsinntekter, havbruk) i 2019 som ligg 20 prosent over landsgjennomsnittet av inntekter per innbyggjar.⁵ Sjølv om kommunen i dag har høge frie fond, meiner Fylkesmannen at kommunen må ha ei målsetjing om å oppnå eit netto driftsresultat som over tid ligg på nivået til TBUs⁶ tilrådde norm på 1,75 prosent. Dette resultatet må til for å ta vare på kommunen sin formue, oppretthalde ein driftsmargin/reserve og setje av midlar til investeringar.

Økonomiplanen skal gje ein realistisk oversikt over sannsynlege inntekter, forventa utgifter og prioriterte oppgåver i planperioden. Han skal og syne korleis langsiktige utfordringar, mål og strategiar i kommunale planar skal følgjast opp. Fylkesmannen vil påpeike at det først og fremst er kommunestyret som gjennom sitt vedtak har ansvar for at budsjett og økonomiplan oppfyller kravet om realisme etter kommunelova. I dette ligg det òg at kommunen følgjer eit forsiktighetsprinsipp i budsjettering av inntekter, og ikkje budsjetterer desse for høgt. Særleg gjeld dette inntekter som kan vurderast som usikre, t.d. der det ikkje ligg føre ekstern dokumentasjon når dei blir vedtekne i budsjett og økonomiplan. For Gulen gjeld dette først og fremst inntekter frå havbruksfondet.

Kommunen har ei lånegjeld samanlikna med driftsinntektene som ligg under landsgjennomsnittet. Etter budsjetterte investeringar og planlagt finansiering av desse, vil lånegjelda auke i økonomiplanperioden. Kommunestyret må årleg vurdere utviklinga med grunnlag i samansetjinga av gjelda og renterisiko opp mot kommunens finansielle måltal (handlingsreglar) for langsiktig gjeld.

⁴ Kostra-konserntal 2019

⁵ Komm.prp. 2021 tabell 2.4

⁶ Teknisk berekningsutval for kommunal og fylkeskommunal økonomi

Gulen kommune har utarbeidd økonomiske oversikter etter ny lov og forskrift, men utviklinga i gjeld og andre vesentlege langsiktige forpliktingar må vere tydelegare vist og omtalt.

Med helsing

Lars Sponheim

Gunnar O. Hæreid
ass. fylkesmann

Dokumentet er elektronisk godkjent